
Skola för framtiden

-är entreprenöriellt
lärande essentiellt
för utvecklingen av
kreativiteten inom
skolvärlden

Maria Andersson och Carina
Pettersson

Sammanfattning

Kreativitet och innovation har blivit två viktiga begrepp inom dagens samhälle där efterfrågan av dessa förmågor är eftertraktade. Parallellt med detta finns det etablerade skolsystemet som arbetar med en traditionell syn på inläring och kunskap. Synen av akademisk utbildning har också inneburit att helhetssynen av en individs förmågor riskerar att gå tillspillo. Genom kreativa metoder, kan man utöka förståelse-nivån för elever och öka deras studie-motivation. För att kunna skapa en hållbar skolutveckling där kreativa metoder inkluderas i undervisningen, undersöks hur lärare och deras syn på vad kreativitet innebär betyder för den utvecklingen. Följande studie genomfördes på en skola i mellan Sverige där Entreprenöriellt Lärande (EL) använts under de senaste två åren. Tre lärare intervjuades om synen på kreativitet, lärande och motivation samt elevers kapacitet. Undersökningen visade att synen på vad kreativitet är har genomgått förändringar. Detta påverkar också arbetet och synen på lärandet i sig. Samtidigt måste man arbeta under de resurs- och målbegränsningar som uppstår i arbetet. Det innovativa bidraget som studien föreslår är baserad på de viktigaste faktorerna som lärarna meddelade att de upplevde som största hinder.

Keywords: creativity, creative teaching, multiple intelligences, entrepreneurship

Abstract

Creativity and innovation have become two very important concepts in today's society where the demand for these abilities are sought after. At the same time, the school system of today follows a more traditional outlook on what learning and knowledge means.

The extend students ability to understand and elevate their motivation is possible through creative methods of working. In order to create a school system which can withstand the demands of the future by including creative methods in its model, a study was carried out to examine how teachers' thoughts on creativity could mean for its development.

This study took place in an elementary school in Sweden where Entreprenöriellt Lärande (EL) has been in use for the last two years. Three teachers were interview regarding subjects such as a) creativity and what it means, b) teaching and motivation and c) students abilities. The study showed that the concept of creativity had undergone some changes even though it was thought of as small ones. This in turn affected the work that was being done and the concept of teaching. At the same time, there are constraints in which the teachers are working, for instance limited recourses and having to reach certain goals. The innovative proposal this study contributes is based on those factors the teachers listed as most constraining.

Keywords: creativity, creative teaching, multiple intelligences, entrepreneurship

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Abstract	3
Inledning.....	6
1.1 Problemformulering och forskningsfråga.....	6
1.2 Syfte	7
1.3 Disposition.....	7
1.4 Avgränsning	7
1.6 Innovation.....	7
Teoretisk bakgrund.....	9
2.1 Kreativitet och skolan.....	9
2.2 Kreativitet som metod	10
2.3 Kreativitet genom samarbete.....	10
2.4 Motivation	11
2.5 Disciplinärt, syntetiserande, kreativt, respektfullt och etiskt lärande enligt Howard Gardner	11
2.6 Gardners vida syn på utbildning.....	12
2.7 Entreprenöriellt lärande	12
2.8 Den innebördsrelaterade fokuseringen i undersökningen	12
2.9 Den praxisorienterade fokuseringen i undersökningen	13
2.10 Företagande eller företagsamma elever	14
Metod	16
3.1 Primär data	16
3.1.1 Deltagare/urval	16
3.1.2 Material	17
3.1.3 Procedur.....	17
3.1.4 Databearbetning.....	17
3.2 Undersökningens reliabilitet och validitet.....	18
3.3 Metodkritik primär data.....	18
3.4 Metodkritik sekundär data.....	18
Empiri.....	19
4.1 Organisationsbeskrivning	19
4.1.1 Arbetsplatsen – hur ser arbetet ut	19
4.1.2 Resurser.....	19
4.1.3 Förändringar i arbetet	20

4.1.4 Förändring i egna arbetet	21
4.2 Kreativitet.....	21
4.2.1 Definition.....	21
4.2.2 Arbeta kreativt.....	22
4.2.3 Syn på kreativitet – förändring?.....	23
4.2.4 Resurser /Mål.....	23
4.3 Lärande.....	24
4.3.1 Motivation hos elever/lärare.....	24
4.3.2 Syn på lärande i dagsläget.....	24
4.4 Elevens kapacitet (multipla intelligenser)	25
4.4.1 Nya arbetssättet (hur tar det sig uttryck) /Anpassa inläring.....	25
4.5 Enkätundersökning utförd av skolan.....	26
Diskussion.....	27
5.1 Kreativitet.....	27
5.2 Lärande.....	28
5.2.1 Motivation	28
5.2.2 Syn på lärandet i dagsläget.....	29
5.3 Elevers kapacitet.....	29
5.4 Slutsatser	30
Innovationsbidrag.....	32
6.1 Innovation på två nivåer	32
6.2 Innovationsbidrag 1	32
6.2.1 Medici-effekten inom skolan.....	33
6.2.2 Tid för reflektion ger fortsatt innovation.....	34
6.3 Innovations bidrag 2: Gardner och skolan.....	34
6.4 Sammanfattning innovationsbidrag.....	35
6.5 Förslag på vidare forskning	35
Referenser.....	36

Inledning

School kills creativity!! Enligt sir Ken Robinson är dagens skolsystem världen över stereotypiska i sin utbildningsstruktur vilket succesivt tar död på den medfödda kreativitet barnen naturligt har med sig från födseln. Paradoxalt vill vi som vuxna lära oss bli kreativa på nytt eftersom samhället efterfrågar denna kompetens. För att klara de krav arbetslivet kräver bör människan kunna hantera den utveckling och komplexitet många arbetsåtaganden kräver. För att möta framtidens krav är kreativitet ett av de viktiga verktyg vi som människor behöver.

Skolan ska fungera i syfte att förbereda individer inför arbetslivet, samtidigt finns en klyfta emellan verklighet och skola. Vad dagens skola erbjuder i sin utbildning svarar inte upp emot vad dagens och framtidens arbetsgivare kräver då de tillsätter personal. Samhällsteknisk utveckling går framåt liksom den tekniska, däremot har skolans utveckling stagnerat. I förhållande till annan utveckling står skolans utveckling i det närmaste stilla. Ämneshierarkin inom skolan är ett globalt fenomen. Vidare pratar sir Ken om att skolan är uppbyggd utifrån ett lärande som sker från axlarna och uppåt med tyngdpunkt på vissa ämnen. Dagens lärande tycks gå stick i stäv med hans tankar. Efterfrågan från arbetsmarknaden matchar inte dagens traditionella skola och mycket kapacitet och kompetens försvinner på vägen. Enligt sir Ken Robinson är barn kreativa från början och är inte rädda för att pröva och göra misstag. Skolan fostrar dessvärre elever i en annan anda, vilket resulterar i ett behov av att senare i vuxen ålder behöva lära sig bli kreativ, vilket blir ett onödigt dubbelarbete. Vi bör se på människan i ett större perspektiv och att det finns fler sätt att lära än det traditionella sättet. Vi har fler/olika intelligenser att ta med i beaktning och kreativitet existerar på många olika plan. Om vi förändrar vår syn på hur vi definierar lärande, intelligens och kreativitet – kan vår skolform förändras och matcha verklighetens krav?

Forskningsstudien görs tillsammans med en skola i Eskilstuna, vilka idag arbetar utifrån en ny pedagogik. Det nya sättet att lära utgår ifrån ett entreprenöriellt lärande vilket inkluderar att utveckla eleverns olika kompetenser. Detta lärande handlar inte enbart om att ta in kunskap utan även om att få en ökad självkänedom. Det handlar mycket om att öka elevernas egna ansvar för sitt lärande. Då eleverna ökar sin kunskap om sig själva och sina sätt att lära ska motivationen för ett aktivt deltagande i den lärande processen öka. Studien ämnar undersöka om det fungerar som det är tänkt. Ses någon förändring hos lärare, eleverna och skolan i sig? Är konceptet hållbart inför framtiden och de krav vi kommer att ställas inför.

1.1 Problemformulering och forskningsfråga

På grund av den ständigt förändrade miljön runt människan krävs förändringar/paradigmskifte gällande vår syn på vad lärande/ kreativitet innebär. Samhället efterfrågar kreativa och innovationskunniga individer i takt med den globala utvecklingen. Samtidigt är skolsystemet idag uppbyggt utifrån ett äldre förfaringssätt som kan skapa en distans mellan näringsliv och utbildning. Parallellt med detta återfinns yttre faktorer – såsom regelverk, kunskapskrav - som kan hämma den kreativa utvecklingen och arbetet inom skolan. Detta kan skapa en problematik då man också vill vara mer kreativ i sitt arbete

samtidigt som man vill ta tillvara eleverns unika kapacitet. Kan ett innovationsbidrag i form av resursspridning vara till hjälp för att underlätta lärarnas arbetssituation och därtill även främja kreativiteten hos lärare och elever genom yttre stimulans. Studiens forskningsfråga är:

- Vad kan entreprenöriellt lärande innebära för synen på kreativitet och hur kan det användas inom de ramar som finns för att bäst kunna nyttja eleverns kapacitet?

De ramar som studien syftar på är de yttre faktorer den fastslagna läroplanen grundar sig på.

1.2 Syfte

Syftet med undersökningen är att se om det finns någon förändring i hur lärare uppfattar kreativitet och hur deras uppfattning tar sig uttryck i och med det entreprenöriella lärandet. Kan deras tankar om vad kreativitet innebär påverka hur deras arbete ser ut och hur de lär ut till sina elever. Samtidigt måste lärare också följa den skolplan och kursmål som finns uppsatta.

1.3 Disposition

Studiens inledande del vill belysa den problematik som kan uppstå när samhället ställer krav som dagens utbildning inte helt kan motsvara. Det teoretiska avsnittet har för avsikt att definiera olika begrepp som kreativitet, entreprenöriellt lärande, motivation och multipla intelligenser (förmåga/kapacitet). Därtill även visa hur dessa koncept kan utveckla arbetssättet inom skolan och ta tillvara den kapacitet som återfinns. Empirin exemplifierar hur entreprenöriellt lärande i praktiken kan se ut och hur det kan komma påverka inställningen till kreativitet och lärande. Studien presenterar ett innovationsbidrag som avser att underlätta och främja ytterligare innovation inom skolan. Forskningsstudien riktar sig främst till dem som arbetar inom utbildningsväsendet men också till övriga aktörer som berörs av lärande.

1.4 Avgränsning

Studien avgränsar sig till en grundskola i Eskilstuna där entreprenöriellt lärande (EL) är deras arbetssätt sedan två år tillbaka. Skolan står i en kontinuerlig innovationsprocess i samband med utvecklingen av EL samt sammanslagning med ytterligare en skola i Eskilstuna. Undersökningen kommer att avgränsa sig till ämnet kreativitet/lärande inom EL eftersom de kan vara värdefulla nycklar inom innovation.

1.6 Innovation

En viktig del av dagens globala samhälle är kunskapen om innovation och dess nytta för samhället. Förmågan att förändra, förbättra eller skapa något nytt som är fördelaktigt för omvärlden fungerar som en stark konkurrensfärdighet. Bessant och Tidd (2007) tar upp fyra olika komponenter för att klassificera innovation; produkt, process, position och paradigm innovation (de 4 P: na). I takt med den tekniska utvecklingen kan begreppet innovation tolkas som ”uppfinring” och en del avfärdar det som något som inte rör dem och

deras verksamhet. Innovation är dock viktigt för alla verksamheter i samhället på grund av den växande globala marknaden samt de miljöfrågor som utvecklas i takt med industrialismens utökande framförallt i utvecklingsländerna. Den medicinska och den psykologiska utveckling har också en stor del av varför innovation har blivit så angeläget. Vår förståelse av oss själva och den sociala interaktionen skapar en bas för hur nya tankesätt och arbetsförhållanden kan te sig. Detta medför att äldre konstellationer i dessa områden kan kännas föråldrade och missanpassade. Samhället är i en kontinuerlig förändringsfas och innovativa lösningar behövs för att kunna underhålla de behov som finns. Inom skolvärlden finns det behov av innovation – möjligheter att ta tillvara på och utveckla ytterligare. De 4P:na som Bessant och Tidd (2007) talar om behöver heller inte vara fränkopplade från varandra. Att förändra eller skapa en ny produkt/tjänst kan leda till nya sätt inom processer som i sin tur kan påverka positioneringen och hela den mentala representationen av vad man erbjuder. Detta kan alltså skapa ett kedjeförlopp och förändra eller ersätta en redan etablerad världsbild. För skolans del kan en innovativ process som sätts i gång producera mer än bara en förändrad tjänst. Det kan dessutom även ge ett helt nytt synsätt av vad skolan och lärande innebär. För det globala samhället i stort kan detta ses som en nödvändig tillgång för framtiden.

Teoretisk bakgrund

Samhället har under 2000-talet genomgått stora förändringar, inte bara en teknisk utveckling utan också den utveckling Internet har fört med sig genom globaliseringen. Genom globaliseringen har en ny kunskapsgenerering skapat nya organisations verksamheter (Davis, 2006). Dessa nya arbetsformer ställer ytterligare krav på sina anställda. Internet i sig har också blivit samhällets största källa för kunskap (Robinson, 2001) och detta medför ett större kunskapsflöde mellan fler aktörer. Samtidigt som den tekniska och kunskapsmässiga utvecklingen gjort stora framsteg, har vår sociala evolution och samhällsutveckling i väst blivit mer fokuserat på individen. Robert (2008) menar att vår personliga och kommuniaktiva utveckling blir alltmer självcentrerad och att detta i sin tur kan leda till försämring inte bara för individen utan för hela samhället. Enligt Davis (2006) är det viktigt att ha en kreativitet som är osjälvisk och omtänksam för att bäst kunna hantera detta och skapa en hälsosammare tillvaro för människor.

Eftersom skapande av ett bättre samhälle kräver en mer nyanserad syn av vad kreativitet innebär behövs det ett nytt utbildningsystem som kan möta de krav som samhället ställer på sina medborgare (De Lors, hämtat från Davis 2006). En skolform där vikten av att lära sig veta, göra och att kunna leva tillsammans och förstå andra människor blir realiserat. Detta är särskilt viktigt med tanke på He-I-We synen om hur innovation skapas och implementeras. Ett utbyte av idéer och grundförståelse samt respekt för varandra kan underlätta främjandet av kreativa och innovativa möjligheter.

2.1 Kreativitet och skolan

Kreativitet inom skolvärlden är något som också diskuteras. Robinson (2006) menar att skolan som den ser ut idag inte är en kreativ miljö utan istället ”dödar” den kreativitet som finns automatiskt hos barn. Barn är fulla av kreativitet som de utnyttjar för att leka och lära sig. Deras fantasi kan medverka till att göra dem mer ifrågasättande och ge dem ett perspektiv som i skolvärlden sedan lär bort. Robinson (2006) ifrågasätter lärandet som sker från axlarna och uppåt inom skolan. Vidare menar han att fokus bör skiftas för att få en bredare förståelse av kreativitet. Skolsystemet idag använder sig av papper/penna- metoder för att bedömma kunskap och det ligger en stark koncentration av tonvikt hos verbala/skriftliga och matematiska/logiska ämnen enligt studien av Diaz-Lefebvre (2006). Simons & Hicks (2006) anser att skolsystemet bör omfatta även andra inlärnings- och bedömningmetoder för att kunna nå fler elever

Det råder en begreppsförvirring angående kreativitet pga. den bredd ämnet utgör. Tanggaard (2011) lyfter fram vikten av en definition i sin studie om kreativitet i skolor. Eftersom en slutgiltig definition av ordet kreativitet är svår att skapa, blir synen av vad som menas med kreativt arbete också en diskussionsfråga. Det som en grupp anser vara kreativt och nytt kan för andra verka osynligt och otydligt i sina begrepp. Tanggaard (2011) tar också upp hur tankarna om vad kreativitet är kan innebära för problem inom skolsystemet. Vad

undersökningen belyser är om kreativitet också kan definieras som nyskapande och radikalt genom att bryta mönster.

2.2 Kreativitet som metod

Alla människor har en skapande förmåga och fantasi som hon eller han utnyttjar inom något ämnesområde under sitt liv. Många gånger är personer också kreativa till sinnet även om de inte alltid reflekterar över det. I och med det globala samhällets snabba utveckling, finns det behov av något som kan förena människor och skapa större förståelse för varandra. Ett sätt att göra detta är genom att arbeta med kreativa processer eftersom de kan överbrygga kulturskillnader menar Simons & Hicks (2006). Det kan alltså innebära en positiv social utveckling inom samhället att arbeta kreativt. Genom olika kreativa metoder skapar man inte bara en bättre kunskapsförståelse utan man främjar också förståelse för sin egen person och sina medmänniskor. Simons & Hicks (2006) menar också att detta kan ske genom metoder som rollspel där individer måste ta på sig ett annat perspektiv och på så sätt lär sig lyssna och förstå andra människor.

Eftersom skolan arbetar med att bl.a bedömma den kunskap som eleverna inhämtat måste det finnas lämpliga metoder som kan mäta kunskap som införskaffats genom kreativa tillvägagångssätt. Provet och testmaterial i sig behöver inte betyda ett hinder för kreativitet men de måste vara konstruerade så att de underlättar en elevs kapacitet till kreativitet säger Tanggaard (2011). Inom MI/LfU förkortning för "Multiple Intelligences/Learn for Understanding" finns det fem kategorier som mäter elevens förståelse och kunskaps nivå. De fem kategorierna tar upp kreativitet/fantasi, prestation/utförande, formatet, reflektion/egen analys och hur mycket man förstår av det man presenterar (Diaz-Lefebvre, 2006).

2.3 Kreativitet genom samarbete

Ett sätt att gynna kreativitet kan vara att skapa gränsöverskridande samarbete och förena vad som tillsynes är två skilda världar till en. Detta är vad Rosenfeld (2011) berättar om i sin artikel. Rosenfeld använde sina danskunskaper för att hjälpa en grundskoleklass första matematiska begrepp. Genom dansrörelser och rytmik kunde hon göra abstrakta matematiska begrepp mer tillgängliga och lättförstående för barnen. Att koppla samman dessa två inriktningar – dans och matematik – skapades en djupare förståelse hos eleverna och en motivationshöjning inför ämnet.

Detta är bara ett exempel på hur kreativitet kan utöka kunskap och agera som motivationshöjande. Robinson (2006) talar dock om en ämnes hierarki som existerar inom skolvärlden där de estetiska ämnen hamnar längst ner i värderingsskalan. Detta är beklagansvärt eftersom de kreativa delarna kan stimulera fantasin och skapa ökad förståelse menar Simons & Hicks (2006). Simons & Hicks (2006) förespråkar olika kreativa moment som t.ex rollspel, historieberättande och visuella medel som en del av inläring och utvärdering och på så kan de agera som bekräftelse av den faktiska kunskap som finns. För att kunna uppnå detta måste det finnas en motivation och grund hos lärarna själva att vilja stimulera och utveckla

kreativitet. Kreativitet i sig kan inte bara vara existera som ett isolerat ämne eller en abstrakt tanke som sedan förmedlas till elever genom memoringsmetoder. Lärarna måste själva kunna visa kreativitet i sitt arbete för att deras elever fullt ut ska kunna ta till sig och utveckla konceptet själva enligt Tanggaard (2011). Samarbete och en bredare tolkning av vad kreativitet innebär kan ge en positiv effekt inom inläring och kunskapsförmedlandet.

2.4 Motivation

Att känna motivation inför en uppgift är viktigt eftersom graden av motivation har del av hur slutresultatet blir i det man utför. Enligt Kowalski & Westen (2009) kan motivation beskrivas som den kraft som får individer att agera och kan mätas i två komponenter; vad vill jag göra och hur starkt känner jag inför att göra det. Detta blir synnerligen viktigt i skolarbete där traditionella studiesätt kan upplevas som rutinmässiga och intetsägande av både lärare och elever. I boken Så tänds eldsjälarna (2007) säger man att genom entreprenöriellt lärande kan man öka elevers motivation och ge dem en bättre förståelse av den kunskap de inhämtar. Motiverade lärare och elever kan tillsammans skapa en skolgång som är stimulerande och kunskapsrik för alla parter och som kan ge en stark grund inför framtiden.

2.5 Disciplinärt, syntetiserande, kreativt, respektfullt och etiskt lärande enligt Howard Gardner

Howard Gardner menar att människor skiljer sig åt i sina intelligensprofiler. Det medför konsekvenser av stor betydelse framförallt inom skolan men också på arbetsplatser. De fem sätt att tänka bör ses som breda användningar av människans intellekt snarare än ”att vara utpräglade kalkyleringsförmågor”. Kunskapen om deras existens ger dem som arbetar med människor en betydelsefull utmaning. De omfattar människans fulla potential då de innefattar dels de kognitiva spektrat samtidigt som de även innefattar människans handlingskraft. Gardners tankar syftar till att de olika sätten att tänka ger människan de möjligheter som är av betydelse inför framtiden. Majoriteten av världens befolkning lever i en integrerad värld, och därför kan vi inte längre lära hur varje enskild individ eller grupp bäst kan överleva på sin plats. ”We must indeed all hang together, or, most assuredly, we shall hang separately.” I samband med närvarande sökmotorer, datorarrangemang och robotar framtiden har med sig kommer världen till följd av det att kräva nya kapaciteter och kompetenser av mänskligheten. Dessa har hitintills varit avlägsna för människan men för att möta de nya krav världen ställer är det av högsta vikt att börja odla dessa kompetenser nu.

2.6 Gardners vida syn på utbildning

Generellt sätt ses oftast parallellen till utbildning då man talar om människans tänkande. På många sätt är det i grunden främst de auktoriserade utbildningsinstitutionerna och de utbildade lärarna man först kommer att tänka på då det gäller analys och träning av intellekt hos unga individer. Även om det är inom skolan det tyngsta lasset dras bör vi se över vår syn på lärande menar Gardner. Föräldrar, media och kamrater har i vår kultur, idag och i framtiden, stor inverkan och fyller viktiga roller i det livslånga lärandet. På arbetsplatser väljs den arbetskraft ut som till synes har den rätta kunskapen och färdigheterna. Gardner sträcker sig längre då han menar att vi bör söka de individer som har förmågan till de fem sätten att tänka. Förmågan till disciplinärt, syntetiserande, kreativt, respektfullt och etiskt tänkande ger enligt Gardner den kvintetten av kompetenser morgondagens krav ställer.

Vidare talar Gardner om det utbildningssystem i formell mening vilken världen över är och har varit tämligen konservativ. Nya utbildningsmetoder skulle gynna individen, samhället och världen i sin helhet. En tillförlitlig verbal minneskapacitet har tidigare varit livsnödvändig att odla. Minnestekniken har däremot sitt ursprung i en fjärran tid. Innan tryckpressen uppfanns och böcker var en bristvara var det nödvändigt för människans lärande att behärska en omfattande verbal minneskapacitet. I dagens moderna samhälle är den typen av förmåga däremot utan värde. Däremot är det i dagens informationsrika samhälle viktigare än någonsin att kunna organisera enorma mängder information. Kunskap och förmåga att kunna överblicka stora mängder av tryckt men framförallt elektronisk information är i dagens samhälle en nödvändig förmåga. Uppmärksamhet riktats mot förståelse av den mänskliga hjärnan och vårt intellekt. Under de senaste femtio åren har vi vunnit förståelse och tillfört fantastisk kunskap inom psykologi och neurovetenskap. Vi är därmed välbärgade vad gäller empiriskt baserade teorier inom ämnet intelligens, kreativitet och problemlösning, därtill har vi verktygen i form av mjuk och hårdvara naturvetenskapens framsteg framtagit. Med denna kunskap om det mänskliga intellektet gällande dess potential och även begränsningar menar Gardner att vi måste nå en högre medvetenhet. Lärare, företagsledare och andra professionella världen över behöver blicka bakåt för att förstå och komma till en djupare förståelse av den mänskliga hjärnans potential och hur vi kan nå vår högsta kapacitet. Läroplanerna menar Gardner räcker inte längre till då de är utvecklade för femtio år sedan eller mer.

2.7 Entreprenöriellt lärande

Backström – Wideskog (2008) har i sin doktorsavhandling studerat lärares tankar om fostran till företagsamhet. Hon menar att det är den stora variation i hur man tolkar pedagogiskt entreprenörskap som inspirerat henne i hennes forskning då hon sökt svaret på frågan vad entreprenörskap i pedagogiska sammanhang egentligen handlar om. Särskilt intresserar hon sig för då företagsamhet vandrar från en ekonomisk kontext till en pedagogisk. I studien – Du kan om du vill studeras vad pedagogiskt entreprenörskap står för.

2.8 Den innebördsrelaterade fokuseringen i undersökningen

Resultaten i Backström-Wideskogs (2008) doktorsavhandling, gällande den inbördsrelaterade fokuseringen, pekar på att majoriteten av lärarna betonar att det pedagogiska entreprenörskapet uppfattas som personlighets och socialt utvecklande aktiviteter. Dessa aktiviteter ska genomsyra arbetet i skolan och ska syfta till att främja elevernas utveckling av den egna identiteten och samtidigt uppmuntra till modet att utgå från egna värderingar i valet av agerande.

2.9 Den praxisorienterade fokuseringen i undersökningen

Vidare visar Backström-Wideskogs (2008) studie hur lärarna operationaliserade i temat. Den aktivitetsstimulerande vägledande rollen som lärare underströks i stället för det konventionella sättet att servera färdiga förslag på lösningar. Lärandet bygger på relevans och äkthet då autenticitet förankras i aktiviteter från det vardagliga livet. Erfarenheter och kunskaper anses bli mer bestående i denna utbildningsform genom en genuin kontakt med konkreta aktiviteter. En gynnsam tillåtande atmosfär framhölls och vikten av uppmuntran och bekräftelse. Detta i sin tur leder till trygghet hos eleverna och en känsla av att vara accepterade. Vidare leder detta till att positivt tänkande stimuleras och inbjuder till mod och kreativitet. Den inre motivationen ökar till följd av detta liksom självaktningen. Lusten att ta eget ansvar för sitt lärande ökar och lusten att pröva nya saker. Misslyckanden avdramatiseras eftersom de accepteras. Vikten att locka till företagsamhet framhölls av lärarna samt medverkande till skapandet av ett företagsamt förhållningssätt i den pedagogiska verksamheten. Fokus ligger på process istället för på resultat. Remes (2003) talar om ”vikten att skilja mellan att ha kunskap om företagsamhet (företagskunskap) och att fungera företagsamt”. Det pedagogiska entreprenörskapet är en verksamhet som bygger på process. Redskapen för läraren utgår från reflektioner kring syfte innehåll och framställning. Backström-Wideskog (2008) sammanfattar i sin studie att det pedagogiska entreprenörskapet ger skolan mervärde inom humanistiskt präglade värden. Kunskaper förmågor och attityder den individuella och sociala företagsamheten ger har sin grund inom humanistiskt bildningsideal. Det finns dock en fara menar hon om fokus läggs för ensidigt på funktionell företagsamhet av nyliberala värderingar. Då skulle resultatet i allra värsta fall kunna bli det motsatta. Faran finns då man inte ser till individens behov utan samhällets. Inledningsvis talar Backström-Wideskog (2008) om fenomenet då företagsamhet övergår från ekonomisk kontext till en pedagogisk. Då man i lågkonjunktur inför entreprenörskap i läroplansgrunderna för att komma tillrätta med hög arbetslöshet och en ansträngd statsekonomi finns ett annat syfte än vad som presenteras. Denna dubbelbottnade plattform för det pedagogiska entreprenörskapet menar Backström-Wideskog (2008) kan skapa de motsättningar som kan ge den motsatta effekten. Då man låter det pedagogiska entreprenörskapet indirekt tjäna den nationella ekonomiska utvecklingen blir aktiviteterna i skolan utifrånstyrta. Att fostra elever till företagsamhet leder i praktiken till att tyngdpunkten förskjuts från passivitet och osjälvständigt handlande till självständighet och aktivitet. Med detta menar Backström-Wideskog (2008):

” Det innebär att gå från snäv ämnesorientering mot en större helhetssyn, att flytta fokus från snäv ämnesorientering mot en större helhetssyn, att flytta fokus från resultat till process och från reproduktion till nyskapande. I en pedagogisk verksamhet riktad mot pedagogiskt entreprenörskap flyttas fixering vid inläring av detaljkunskap till förståelse av sammanhang problemlösning och livslångt lärande. De grundläggande strävanden som genomsyrar denna företeelse harmonierar med skolsystemet som helhet. Därmed kan pedagogiskt entreprenörskap medverka i det stora projektet att fostra aktiva medborgare, för vilka attityden du kan om du vill är naturlig”

Howard Gardner (2006) talar om nya sätt att tänka för att möta framtidens krav. Den tid vi lever i med ständiga och stora förändringar, ökad globalisering, kulturkrockar och den ständigt nya lättillgängliga informationen ställer nya krav på oss som människor. Gardner (2006) förespråkar nya sätt att undervisa inom skolan vilket medför nya sätt att tänka. De kognitiva förmågorna i att tänka menar han är förmågor som skulle löna sig att behärska under kommande år. Framtiden menar Gardner (2006) kan inte förutses, de fem sätten att tänka skulle bidra till den ökade förståelsen framtiden kräver. Han vill framförallt inspirera dem som arbetar inom utbildning/ utveckling av elever, studenter och arbetstagare.

2.10 Företagande eller företagsamma elever

Entreprenörskapet i skolan har betonats under det sista decenniet . Framförallt talas det om att elever ska lära sig företagande i samarbete med näringslivet och lära sig vara företagsamma och kreativa. Detta bemöter ofta eleverna med positivitet, däremot har de svårt att i klassrummet se kopplingen till lärande.

Regeringen presenterade sin strategi för entreprenörskap i budgetpropositionen 2008/09:1. Entreprenörskap har därmed tagit en plats i den svenska utbildningspolitiken. Traditionellt sett har entreprenörskapet sina rötter inom ekonomi och samhällsutveckling och det är framförallt inom den ekonomiska sektorn grunden till entreprenörskap återfinns. Företagsamhet och entreprenörskap diskuteras även i grundskolans lägre åldrar och begreppet ”entreprenörskap” har funnits sedan år 1989 på OECD:s agenda (Organisation for Economic Co-operation and Development). I en rapport vid namn Towards an ”enterprising” culture: Challenge for education and training förespråkas att skolan bör sträva mot en ”företagsam kultur” vilket för undervisningen innebär en utmaning. (OECD/CERI, 1989). En starkare koppling skola/näringsliv efterfrågar Europeiska kommissionen och en utveckling av företagsandan i hela undervisningsväsendet. Nutek, verket för näringslivsutveckling är den instans som i Sverige varit drivande angående införandet av entreprenörskap i skolan. Externa aktörer har alltid haft intresse för skolans utveckling. Kritiken mot skolan har varit stark då man ifrågasatt arbetssätt och arbetsformer vilka man ansett inte legat i tiden. De som framfört denna kritik är Landsorganisationen (LO) och Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF) och näringslivet. En otålighet uttrycks inom näringslivet. Stundtals har man hävdats sin ståndpunkt i frågan genom påtryckningar att de själva ska gå in och ta över ansvaret för att höja kvaliteten om ingen förändring sker. Det finns intresse från näringslivet när det gäller skolans utveckling och ett av perspektiven är entreprenörskap. Med syfte att utveckla skolan har olika projekt

inom entreprenörskap bedrivits. Artikelns författare Eva Leffler har i sitt avhandlingsarbete studerat entreprenörskap och företagsamhet och genom sin analys av texter behandlat ämnet på olika sätt. Även en studie i åk. 4-6 genomfördes i Västerbottens län.

Metod

Data insamlingen bestod av både primära och sekundära källor.

Primär data. Kvalitativ metod användes vid undersökningen. Undersökningen utgår från ett fenomenologiskt perspektiv. Djupintervjuer med ett fåtal deltagare.

Sekundär data. Analys av tidigare genomförd enkätundersökning av skolan.

Modellen nedan visar på undersökningens syfte och teman. Det svarta fältet står för det entreprenöriella lärandet vilket är skolans signum och genomsyrar olika aktiviteter inom lärandet. Det vita fältet är flexibelt vilket står för kreativiteten, denna har inga förutbestämda ramar utan kan te sig på olika sätt. Det rosa fältet står för lärandet vilket kommer ur det entreprenöriella lärandet och kreativiteten. Det blå fältet benämns kapacitet/förmåga, dessa tas stor hänsyn till inom det entreprenöriella synsättet vilket leder till en positiv plattform inför lärandet och kreativiteten. Kreativitet, lärande och kapacitet/förmåga existerar innanför de ramar som entreprenöriellt lärande innebär.

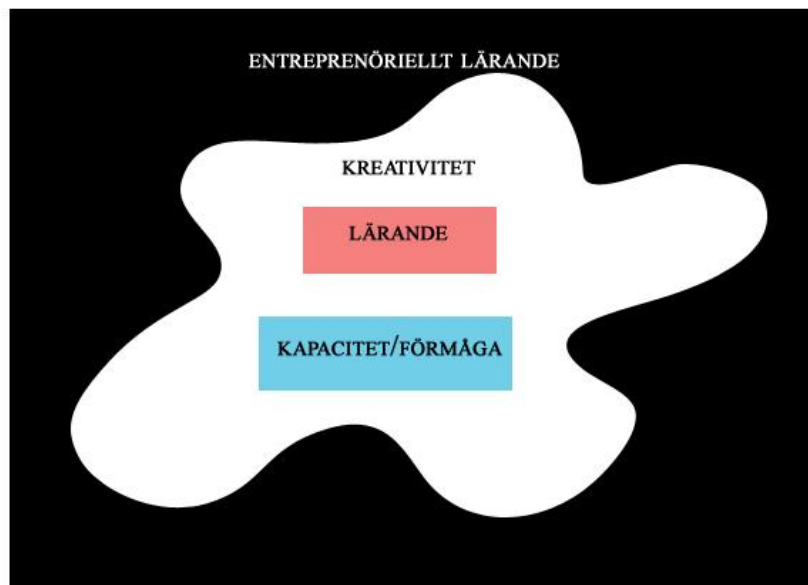

Fig.1 Egen skapad modell över entreprenöriellt lärande

3.1 Primär data

3.1.1 Deltagare/urval

Deltagarna i undersökningen bestod av fem lärare från en grundskola i mellan Sverige. Av dessa fem var tre kvinnor och två män.

Skolan valdes eftersom den nya pedagogiken Entreprenöriellt Lärande (EL) används i läroplanen under de senaste två åren. Skolan har en genomarbetad arbetsplan för hur de ska arbeta.

Tillgänglighetsurval - deltagarna fick anmäla sig själva till intervjuerna under en workshop som hölls av skolan i november 2011. Eftersom erbjudandet riktade sig enbart till de som

deltog i workshopen, blev det ett urval baserat på den personal som var delaktiga. Undersökningen utgår från att urvalet till workshopen motsvarar skolans personal.

3.1.2 Material

Intervju guiden som användes bestod av två sektioner. Den första sektionen bestod av sex frågor hämtade från ARIA manualen. Frågorna handlade om yrkesrollen och arbetsplatsen för deltagarna. Dessa inkluderades i undersökningen för att skapa en kartläggning av hur arbetet och yrkesrollen för deltagarna ser ut i praktiken. Den andra sektionen av intervju guiden bestod av tre övergripande teman med två till fyra underrubriker.

1. Kreativitet
 - 1.1. Din definition av kreativitet
 - 1.2. Arbeta kreativt
 - 1.3. Syn på kreativitet
 - 1.4. Resurser/mål

2. Lärande
 - 2.1. Motivation hos elever/lärare
 - 2.2. Syn på lärande i dagsläget

3. Elevers kapacitet
 - 3.1. Nya arbetsättet
 - 3.2. Anpassad inläring

Deltagarna fick tala fritt utifrån dessa teman och vid behov klargjordes deras mening för att undgå missförstånd. Följdfrågor ställdes också utifrån de svar som deltagarna gav.

3.1.3 Procedur

Intervjuerna genomfördes under tre dagar under en period av en och en halv vecka. Deltagarna intervjuades på sin arbetsplats i ett avskilt rum. Varje intervju tog ca 40-60 minuter att genomföra. Deltagaren intervjuades av två intervjuare och informationen dokumenterades via dator och diktafon. Innan intervjuen påbörjades informerades deltagaren om arbetets syfte, tidsåtgång och konfidentialitet. Deltagaren fick också möjlighet att avböja användandet av diktafon.

3.1.4 Databearbetning

Intervjuerna transkriberades och sen sammanfattades varje del ner till essensen av vad som sagts, enligt vad Wedin & Sandell (1995) förespråkar. Resultat därifrån tolkas av intervjuerna utifrån det perspektiv och förståelse de besitter.

3.2 Undersökningens reliabilitet och validitet

Intervjuerna genomfördes under samma förutsättningar. Alla fick samma information om undersökningen och dess syfte. Alla deltagarna fick svara på samma frågor i samma ordning. Undersökningsledarna har utgått från samma definitioner av begrepp i de olika undersökningarna. Detta för att skapa god reliabilitet. Validiteten stärks i och med den goda reliabiliteten. Dessutom har de svar undersökningen genererat kontinuerligt besvarat frågeställningarna på ett trovärdigt och relevant sätt.

3.3 Metodkritik primär data

Intervju. Flera faktorer bidrar till eventuella missbedömningar i informationsinhämtningen. Dessa är följande:

1. Ledande frågor/diskussion. Delar av intervjun bestod av teman som skulle diskuteras fritt där det kan ha skapats en grund för potentiellt ledande diskussion av intervjuerna. Detta pga. att vissa teman behövde förtydligas ytterligare för att deltagarna skulle kunna svara.
2. Deltagar-effekt. Eftersom deltagarna blivit informerade om studiens syfte finns risken för att de svarar utifrån vad de tror är önskvärda svar.
3. Auktoritär intervju miljö. Två intervjuare kan upplevas som auktoritärt av respondenten och kan ha blivit en stressfaktor.
4. Bekräftande information. Risk finns att intervjuerna omedvetet har sökt bekräftande information av ämnet hos deltagarna. Brist på erfarenhet av datainsamling hos intervjuerna kan också ha bidragit till brist på objektivitet.
5. Bortfall. Undersökningen fick bortfall på 40% av de tänkta intervjuerna.

Tidsperioden. På grund av den tids pressande perioden november/december som undersökningen genomfördes blev det ofta svårt att få tillgång till datainsamlings material. Detta p.g.a skolans arbete i slutskedet inför jul med betygsättningar och bedömningar. Det gav fördröjningar i arbetet som inte gick att undgå. Av detta skäl övergavs observations moment i undersökningen eftersom det inte fanns tid till insamlingstillfälle som skulle generera bra underlag för studien.

3.4 Metodkritik sekundär data

Eftersom forskningsstudien enbart fått ta del av de resultat som skolans egen enkätundersökning gav, så finns ingen kunskap om hur undersökningen genomförts. Inga detaljer om i vilken miljö undersökningen utförts i, vidare så kan deltagar-effekten ha inverkat på resultatet vilket studien reserverar sig för och tar i beaktning. Forskningsstudien kan inte bedöma enkätundersökningens reliabilitet eller validitet. Dessutom har forskningsstudien inte tagit del av eventuella tidigare resultat vilket hade varit önskvärt.

Empiri

Studien som genomfördes baserades på följande forskningsfråga:

- Vad kan entreprenöriellt lärande innebära för synen på kreativitet och hur kan det användas inom de ramar som finns för att bäst kunna nyttja elevers kapacitet?

Utifrån denna utfördes intervjuer där koncepten kreativitet, lärande och elevers kapacitet klargjordes med hjälp av deltagare som arbetar med entreprenöriellt lärande (EL). Studien granskade hur deltagarna ser på dessa begrepp och hur deras arbete ser ut i praktiken pga. de ramar i form av kursmål, regelverk etc. som påverkar arbetet.

4.1 Organisationsbeskrivning

Resultatet av undersökningen som genomfördes på en grundskola i Eskilstuna vintern 2011. Undersökningens syfte var att se hur ett entreprenöriellt arbetssätt påverkar kreativiteten, hur tankar om kreativitet påverkar synen på lärande och elevers kapacitet samt hur detta uttrycker sig inom de begränsningar som finns (resurser, kunskapsmål)

4.1.1 Arbetsplatsen – hur ser arbetet ut

Det är en liten skola i Eskilstuna med årskurserna 6-9. Elever från andra delar av Eskilstuna söker också till skolan. Inom skolan arbetar man i två olika arbetslag där varje arbetslag är kopplade till två årskurser var. Ett arbetslag arbetar med årskurs 6 och 9, det andra arbetslaget arbetar med årskurs 7 och 8. Det finns fördelar med detta arbetssätt. Eftersom man nu arbetar med dessa årskurser enbart inom sitt arbetslag blir det enklare att kunna planera och styra sitt arbete. Det blir också enklare att kunna samordna med andra lärare när det gäller arbete inom projekten som drivs på skolan. Vid projekten vill man att alla ska kunna få med sig samma kunskap. Man arbetar många gånger tillsammans men också själva med klasserna. Arbetsättet styrs också av vilket ämne man undervisar i. I vissa ämnen arbetar man fortfarande efter ett mer traditionellt arbetssätt och inom andra ämnen fungerar andra arbetsformer bättre. Detta skapar en variation i arbetet som ter sig vara uppskattat. Problem som uppstår inom den nya skolformerna återfinns bland annat vid bedömningsformer som styrs av yttre faktorer som t.ex nationella prov. Dessa är formade efter det traditionella arbetsformen inom skolan och kommer också vid vissa tidpunkter som kan skapa svårigheter för skolan under deras projektider. Det blir därför ett väldigt tidspressat schema att arbeta efter då alla inom en viss årskurs och ämne har samma prov samtidigt.

4.1.2 Resurser

Resurser styr mycket av arbetet och vad som kan göras. Tre huvudresurser omnämndes i studien:

- Ekonomi
- Material
- Tid

Ekonomi. Den finansiella aspekten av skolverksamheten styr väldigt mycket hur arbetet kan genomföras rent praktiskt. Det är också en del som lärarna inte heller kan påverka särskilt mycket i sitt arbete eftersom det finns en fastslagen budget. Den ekonomiska faktorn är den del som anses påverka mest när det gäller skolans kapacitet eftersom den ligger till grund för vilka övriga hjälpmedel som erbjuds verksamheten. En brist på penningmedel kan resultera i brist på tid och då också en ökad arbetsbelastning för personalen.

Material. Det nya arbetssättet öppnar upp för olika former av arbete genom projekt och därmed en större variation i redovisningsformer. Då krävs mer materiala resurser än vad som uppskattas finnas i dagsläget för att kunna hantera dessa behov. Bristen blir en del av det organisatoriska arbetet för lärarna då en del av deras arbete blir att ordna fram material i tid.

Tid. Arbetet är krävande rent tidsmässigt. Eftersom man nu jobbar mycket i arbetslag och med gemensamma projekt, går mycket tid åt till planeringen av dessa. Detta gör att den enskilda planeringen får stå tillbaka och detta upplevs skapa en tidspress hos lärare. Samarbetet med alla kan också bli tidspressat eftersom det är fler åsikter och viljor som måste tas hänsyn till.

En fördel mer det nya arbetsformen, i relation till resurshanteringen återfanns också bland arbetslagen. På grund av den nya konstellationen blir det enklare att kunna flytta lärare mellan klassrummen och på så sätt frigöra kunskapskapaciteten däremellan.

4.1.3 Förändringar i arbetet

Skolan påverkas alltid av vad politiker beslutar om hur skolan ska styras. Med detta i åtanke togs två viktiga faktorer upp som har förändrat skolarbetet i stort inom skolan. För lärarnas del upplevs arbetet vara mer gemensamt och enat än tidigare i och med den nya skolformen. EL har skapat en gemensam utgångspunkt och det är också från denna som alla skolprojekten som skolan genomför utgår från. Detta har i sin tur skapat en ökad kommunikation mellan olika delar av skolan och ämnen upplevs heller inte vara lika isolerade som tidigare. Det finns nu en transparens inom verksamheten som gör att arbetet känns mer gemensamt. Dock blir en sideffekt av detta att arbetet kräver mer tid.

Den andra delen som förändrats, upplevs hos eleverna och hur de tar emot kunskap och genererar egen kunskap. Här finns också en skillnad mellan eleverna som har blivit tydlig på ett nytt sätt för lärarna. Eleverna individuella förmågor har också blivit tydligare genom att de inte bara behöver hålla sig till en sorts kunskapsinhämtning och bedömning. De elever som tidigare har haft vissa svårigheter att kunna ta till sig kunskap, har nu en plattform där de kan utveckla sina egna förmågor. Eleverna visar också upp större ansvar för vad de lär sig. Eftersom många projekt kopplar samman olika ämnen kan man nu också ge eleverna möjligheter att se sammanhang och ge dem en större helhetsbild. En del elever har tagit emot det nya arbetssättet på ett kvickt och positivt sätt medan andra elever har haft vissa svårigheter att kunna ställa om sig från den mer traditionella skolformen. Detta beror på att under den rationella arbetsformen var kunskaps-ramarna mer klargjorda; detta är vad jag behöver kunna, den här kunskapen efterfrågas. I och med EL ställs andra krav på eleverna där de ska kunna se sammanhang, förstå och bilda egen kunskap. Språkbarriären tar också ut sin rätt i denna kontext. Det är dock viktigt att poängtera att de elever som först visade upp svårigheter att ställa om sig till EL och det nya arbetssättet, har nu även de kunnat ta det till sig. Det har också blivit tydligt att se hur eleverna utvecklas och växer som personer i takt med deras skolarbete, inte bara för lärarna utan också för eleverna själva.

Att erbjuda eleverna en variation i t.ex. redovisningsformer bidrar också till att eleverna ges möjligheten att träna sina mer kreativa sidor och utvecklas även här. Att träna på att redovisa är av vikt och de former som finns – genom att filma, via powerpoint samt de mer traditionella sätten – visar att det finns ett behov att detta moment.

4.1.4 Förändring i egna arbetet

”För mig är redovisningen ett viktigt steg i att se hur eleverna uppfattat uppgiften. Att när man pratar och berättar om det man gjort så berättar man också vad man kan”

Citat från skolan

En skillnad som upplevs i det egna arbetet är att man nu arbetar mer gemensamt än tidigare. Annars känns det inte som om det egna arbetet påverkats så mycket. Man arbetar fortfarande efter ett färdigställt schema men lektionspassen har blivit längre än tidigare. Det är också mer planering av lektionspassen; hur de ska genomföras och hur man ska följa upp det som genomförts. Elevernas förmågor och utvecklandet av dessa ges också utrymme och man arbetar utifrån den matris som finns etablerad på skolan. Matrisen har blivit ett verktyg för arbetet där man kan tydliggöra elevens kapacitet. Det upplevs också som mer praktiskt ifrån lärarhålllet då eleven själv också får ta mer ansvar och bli medbestämmande i sin kunskaps inhämtning. Det finns en ökad tilltro på elevernas egna förmåga att se över sin egen skolgång. Genom att låta eleverna ta det ansvaret och själva se vilka framsteg de gör eller vad de behöver utveckla vidare, låter man matrisen om förmågorna stå i centrum. Lärarrollen kan då ta ett kliv tillbaka i viss mån.

Inte bara slutprodukten bedöms i elevernas arbete utan man lägger också fokus på deras arbetsprocess; hur har jag tagit till mig den här informationen, vad har jag gjort och vad har jag fått för förståelse av detta. Detta har gjort att flera olika sätt att bedöma kunskap har givits plats inom lärandet och redovisningsaspektern av skolan har utvidgats.

4.2 Kreativitet

4.2.1 Definition.

Tankarna kring kreativitet samlas under en gemensam nämnare vilket är *att skapa*. Här visas dock upp en stor bredd i vad som menas med att skapa och vad skapande i sig kan innebära. Att ha idéer, att kunna generera dem och sedan göra om dem till verklighet ses som kreativt. Att kunna använda sig av sin fantasi, tänka på olika och annorlunda sätt samt att visa lyhördhet inför andra och kunna samarbeta. Dessa tankar kring kreativitet skapar en helhetsbild där idéer får råda utan en värdering av vad som är rätt eller fel. Att kunna ta en idé och se vart den leder utan en klar riktning ses som utvecklande. Kreativitet ses som både ett socialt redskap genom samarbete och förståelse av andra och som en utvecklings process för den enskilde individen genom tron på sin egen förmåga. Kreativitet definierades också som något som bör vara roligt.

4.2.2 Arbeta kreativt.

”Utgå från vad eleverna vill – delvis – men det är ändå jag som ska styra någonstans litegrann av vad innehållet måste vara för det är jag tvungen att göra. Men inom vissa ramar måste de få något att säga till om och det får inte vara superstyrda uppgifter heller får då dödar man ju kreativiteten.”

Citat från skolan

Att inkludera mer praktiska moment i undervisningen är det som nämns mest. Det finns också en skillnad mellan årskurserna då det gäller frekvensen av praktiska delar som utförs. Oftast blir de praktiska delarna mest synliga när det gäller redovisningar. Här finns det ett stort utrymme när det gäller framförande av presentationer. Olika skapande aspekter kan spegla det eleverna har lärt sig. Detta är också en diskussion som förs; hur redovisningar kan genomföras särskilt inom teoretiska ämnen. Ett spelrum för elever att kunna uttrycka sig mer än bara skriftligt, bl.a genom att använda sig av dans. Det är inte bara redovisningsformen som behöver vara det enda praktiska och kreativa inslaget i undervisningen. Förslag på s.k sätta igång övningar där elever tänker mer fritt är något som kan vara nyttigt att använda sig av under lektionspassen.

Det kreativa arbetet är också kopplat till vad för slags projekt som eleverna arbetar med. Också delar som hur man arbetar inom projekten, hur gruppbildningen ser ut och vilka moment som finns med påverkar hur det kreativa arbetet uttrycker sig. Alla projekt utgår från EL och då finns det en etablerad målsättning som måste nås. Detta medför att vissa delar av undervisningen måste ha en mer traditionell ton. Samtidigt kan arbetet inte vara för toppstyrt eftersom för snäva ramar och direktiv kan påverka kreativiteten. På samma gång, måste det existera ramar eftersom det finns kursmål som måste uppnås för att vissa bedömningar ska kunna göras. Det kreativa arbetet kan då få uttryck i att eleverna får friare tyglar inom de ramar som finns. Genom att ge dem den friheten kan man skapa ett forum för kreativitet där eleverna kan känna att de har roligt. Eleverna kan då också vara mer delaktiga i beslutandet av vad som ska göras samt arbeta tillsammans i grupper. Ofta vill man också kunna genomföra det man har satt upp som mål men tidsfaktorn måste också tas i beaktning. Ibland kan dock tidspress ge kreativiteten en skjuts framåt.

I och med det nya arbetssättet påverkas också lärarna när det gäller tankar kring kreativt lärande och arbete. Den EL baserade matrisen där man synliggör utvecklandet av olika förmågor är också något som återfinns hos lärarna själva. Inställningen till hur saker och ting utförs. En perspektiv förändring där man ser till de möjligheter och nya vägar en situation kan ha med sig istället för de problem som kan uppstå. Genom matrisen har man också kunnat få flera verktyg som kan hjälpa att lyfta elever och deras utveckling på ett än mer positivt tillvägagångsätt eftersom man nu kan belysa elevers kapacitet.

4.2.3 Syn på kreativitet – förändring?

”Nej jag tror inte att den har förändrats men jag observerar den mera... kanske har perspektiven har vidgats.”

Citat från skolan

Begreppet ”kreativitet” har breddats och inkluderar flera koncept av vad det kan betyda för arbetets skull. I och med att synsättet har vidgats, spelar begreppet en annorlunda roll nu i medvetandet än det gjorde tidigare. Kreativitet återfinns nu i många fler delar av arbetet samt miljön och det diskuteras mer i dagsläget än det gjordes innan det nya arbetssättet startades. Ju oftare det diskuteras desto mer finns ordet med i tankarna när man arbetar vilket i sin tur också påverkar handlingarna man utför. Förändring ligger bl.a i hur själva ordet ”kreativitet” har hamnat i ett större fokus än det var i förut. I en diskussion ges också olika uppfattningar om vad kreativitet är och begreppet i sig kan hela tiden utökas. Samtidigt betonas också att kreativitet i sig hela tiden funnits med under arbetets gång innan EL introducerades även om det inte diskuterades i samma omfattning. Genom EL och tankarna om olika kompetenser, har arbetsmetoderna också utvecklats mer. Det har också lett till att man uppfattar eleverna och deras kapacitet på ett nytt sätt. Ett fokus på vad kreativitet kan innebära för eleverna har gett dem ett utrymme de inte hade under tidigare skolformen och mindre toppstyrt av läraren i alla delar. I takt med detta, kan inläring ske genom att pröva olika kreativa metoder. Det kan leda till positiva handlingar eftersom kreativiteten nu fått ett accepterat spelrum att agera inom och inte behöver leda till ett destruktivt agerande. Det vidgade perspektivet av kreativitet ger också en bättre helhets syn av personen.

4.2.4 Resurser /Mål.

Yttre faktorer existerar som orsaker en del oro när det gäller kunskapsmålen. Det finns fortfarande nationella prov som eleverna måste göra och som bedöms utifrån den gamla läroplanen. I och med den nya arbetssättet finns det en risk att det kan bli en kunskaps klyfta mellan det som man lärt ut under året och vad som kommer att efterfrågas på proven. Samtidigt upplevs det inte som de interna betygsättningarna och de kunskapsmålen som finns uppsatta som orosmoment. Där menar man finns det en brygga mellan den gamla läroplanen och den nya. Hur resurser och mål styr arbetet beror också mycket på hur man väljer att arbeta. Med för många ramar kring arbetet och målsättningar som eftersträvas, kan den kreativa delen av arbetet bli lidande. En tanke är att veta mindre om målen i sig för att kunna skapa en sådan kreativ miljö som möjligt utan att känna begränsning. Tendensen att arbeta utifrån mål kanske skulle ersättas med att först se till vad som kan göras inom olika projekt. Från det perspektivet skulle man sen kunna koppla arbete med de kunskapsmål som skulle kunna uppnås. Ett förändrat perspektiv skulle också kunna motivera eleverna och utmana dem i deras inläring. Målen som finns nu är knutna till de årskurser eleverna går i och frågan är om det är viktigt att uppnå kunskapsmål i en sådan strikt ordning. Individer inhämtar kunskap på ett flertal sätt; en del gör det visuellt, andra behöver fysisk aktivitet. Olika metoder är därför viktigt att ha i åtanke eftersom alla ska kunna ta till sig samma kunskap och uppnå de mål som finns. EL har inte förändrat den tanken men det har bidragit med verktyg som underlättar det arbetet. Genom samarbete finns det mer möjligheter.

4.3 Lärande

4.3.1 *Motivation hos elever/lärare.*

Ett samband finns mellan motivation och att ha roligt, och när det sker höjs motivationen hos både lärare och elever. När man däremot inte får till det blir det kännbart motivationsmässigt för båda parter. I perioder har det känts otydligt och segt angående planeringen av arbetet vilket har smittat av sig på eleverna. Tiden för planering har ibland varit knapp, samtidigt som det inte alltid varit fruktbart att ha med alla ämnen i olika uppgifter. Det har medfört att det blivit en allt för stor apparat att få med alla vilket inte alltid är den bästa lösningen. Ibland har det fungerat väl att ta med alla ämnen men inte alltid. Då det är 10 personer kan det ha en negativ effekt på kreativiteten eftersom alla inte strävar åt samma håll. Däremot har det fungerat bättre när man arbetat i mindre grupper, då har det känts mer positivt och effektivt. För eleverna har det nya sättet att arbeta medfört en tröskel att ta sig över då de undrade när de skulle få börja lära sig saker. När de sedan i efterhand fått se vad de faktiskt lärt sig har de känt sig mer motiverade. Som lärare blir det då också en stark ökning i motivation då eleverna tagit sig förbi denna tröskel och får förståelse för att de lärt sig saker. Det gör också att det blir väldigt roligt. En utveckling sågs i dessa sammanhang hos både elever och lärare. Ett nytt arbetslag har nu skapats vilket i sig känns lite tungt men det nya tänket i sättet att arbeta flyter och det känns bra. Det finns funderingar omkring hur man ska komma vidare gällande tid, resurser och planering. Bland annat behövs fler datorer för att praktiskt kunna arbeta. Dessa begränsningar i resurser kan upplevas som hinder på vägen. För att kreativiteten och motivationen ska kunna flöda behöver lärarna komma förbi dessa hinder. Ett annat hot angående motivationen är att skolan nu ska slå samman med en annan skola, att börja om kan ha en negativ effekt på motivationen. Det har varit jättespännande att se utvecklingen i olika klasser. En klass har varit väldigt motiverade och engagerade medan en annan klass hade det väldigt jobbigt och kämpigt. Den klassen tyckte att det nya kändes flummigt i början och de hade även haft fler förändringar bakom sig. De hade flera gånger bytt lärare och vissa hade även provat på det entreprenöriella lärandet. Det fanns även en trygghet i det mer fyrkantiga lärandet med det traditionella sättet att lära. En högre kunskapsnivå sågs även hos dem som var mindre positiva till en början. Den klassen har kommit igång senare i år.

4.3.2 *Syn på lärande i dagsläget.*

”Varje elev är ju unik och har olika sätt att lära sig på. Jag tycker det är jätteviktigt att man lär sig att lära sig själv. För det första att man förstår vad man har för nytta av få kunskap och varför man ska ha kunskaper och vad jag behöver utveckla. Sen tycker jag det sociala samspelet mellan individer är jätteviktigt, och det bygger jag jättemycket av min undervisning på.”

Citat från skolan

Man lär sig i alla sammanhang oavsett vad man gör. Lärandet är individuellt och alla har olika sätt att ta in information. Det måste finnas olika sätt för inläring så att det passar alla. Alla elever lär utifrån sina egna förutsättningar, då blir det konstigt om alla ska lära på samma sätt. Är undervisningen alltid viktig, det man lär ut kan i nästa stund vara bortglömt. Då kan

det kännas meningslöst. Det är viktigt att som lärare tänka på de olika kompetenserna och vad som är viktigt för dem att ta med sig inom lärandet. En större tilltro till eleverna har infunnit sig. Som lärare har man en stor roll i bemötandet gentemot elever. Man kan inverka mycket i sitt bemötande till exempel hur man ställer frågor, om man är positiv osv. Det är viktigt att eleverna blir sedda och bekräftade. Lärande kan aldrig vara tvingande utan eleven själv måste vilja lära. Det är viktigt att lära sig att varje elev är unik. Det sociala samspelet är viktigt och kunskap om hur/om jag kan hjälpa andra. Att förstå varför man lär sig är viktigt.

4.4 Elevens kapacitet (multipla intelligenser)

4.4.1 Nya arbetssättet (hur tar det sig uttryck) /Anpassa inläring.

I det nya arbetssättet kan eleverna visa upp sina egna kompetenser och privata intressen. Deras talanger och styrkor kommer fram på ett helt annat sätt. Som lärare vill man att eleverna ska ta sig för och visa vad de kan, söka förklaringar och vara ifrågasättande. I det nya arbetssättet kommer detta fram vilket det däremot inte gjorde i det gamla sättet att arbeta. Som lärare upptäckte man på det nya sättet deras talanger, mycket av det som kom fram hade man annars inte tänkt på.

Eleverna har blivit bättre på att ta sig för och de är mer kreativa. I deras redovisningar märks deras kreativitet och de har blivit bättre på att redovisa inför varandra och de har också lättare för att prata inför en grupp. De använder sig mer av de kreativa verktygen, däremot måste man anpassa vissa moment eftersom de inte passar alla elever. Som lärare vill man gärna att de i sina redovisningar visar fram det som just den eleven är duktig på. Alla elever har sin kunskapsnivå. Då man anpassat utifrån en enskild elev borde det kanske skrivas ned, men tidsaspekten spelar alltid in.

Vissa saker man bör lära sig behärska är tydligare än andra såsom speciella livsfrågor. Ta-sig-församhet är ett sådant exempel, att få saker gjorda. Vissa elever kommer i det nya arbetssättet fram såsom de inte skulle gjort i det traditionella arbetssättet, man ser att de kommer att ta sig fram i samhället. Sociala faktorer blir mer synliga.

Alla har något att lyfta fram som synliggörs. Lärarna upplever sig vara mer observanta då de tittar efter fler saker och alla har något att hitta i sig själva. Fler elever känner på detta sätt att de passar in och har en roll. Eleverna får nya insikter om sig själva i det nya arbetssättet. De elever som tidigare varit stökiga i klassen har haft lättare att ta till sig de nya mål som framtagits. Exempelvis kan de elever som inte kan sitta stilla utföra någon uppgift i projektet som innebär att ge sig iväg från skolan i olika ärenden. Alla kan vara delaktiga och eleverna uppfattar varandras styrkor. Eleverna får fundera på vad de själva är bra på och det blir lite som att lägga pussel. Vidare får de fundera hur detta pussel ska bli helt. I dessa sammanhang blir olika elever tillfrågade inför olika uppgifter i projektet och många av dem kanske aldrig tidigare blivit tillfrågade. I detta samarbete kan eleverna själva anpassa sig och de kan även utmana sig själva genom att ta på sig en uppgift de inte tidigare utfört. Kursmålen är desamma men vi arbetar mer ämnesövergripande. I samband med det kan eleverna utnyttja sin kapacitet på ett bättre sätt. På ett sätt släpper man dem samtidigt som man som lärare styr. Det krävs en ny typ av disciplin i det nya arbetssättet. Man ger elever mer eget ansvar samtidigt som man

som lärare inte släpper dem helt. När man har disciplinen kan man utnyttja sin kapacitet mer. Det blir ett individsanpassat arbete inom vissa ramar. Det skulle inte fungera om varje elev skulle göra vad som helst och att läraren låter det vara. I framtiden vill man jobba mer i projekt och få in mer av näringslivet i skolan. Organisationen har däremot inte skapat utrymme för detta och det finns ett tidsbundet schema som måste följas. Önskemål finns till exempel om en musikal som man försöker hitta lösningar för att kunna genomföra det. Det är positivt då man ser att kunskapsmålen nås på detta sätt genom att få en helhetsbild, även om det ibland kan vara svårt att få till. För lärarna är det viktigt att behålla fokus genom att fråga sig vad som kan göra bättre/ändras. I arbetslaget tas små steg i det nya arbetssättet samtidigt som man hela tiden är öppna och realistiska. Inom arbetslaget finns en yrkestygghet och det finns även en trygghet i att inte vara för många i arbetslaget. Det medför också att lärarna kan se till varje elevs behov, möjligheter och kapacitet. När skolan nu kommer att slå samman med en annan skola, kommer arbetslagen att bli större vilket medför att saker och ting att ta längre tid.

4.5 Enkätundersökning utförd av skolan

Resultatet från undersökning visar att i de kategorier där Entreprenöriellt Lärande (EL) har haft en del i undervisningen, är de tillfrågade positiva till de effekter som uppstått i och med det nya arbetssättet. I kategorier *Inflytande/delaktighet*, *Stöd till eleven (frågor om eleven känner ansvar för sina studier)*, *Undervisning (frågor om inställning till olika inlärningsätt)* visar eleverna en tendens till att vara positiva i hur skolan fungerar i samband med EL. Det fanns en skillnad mellan resultaten mellan de två skolorna som deltog i undersökningen. Skolan där EL används visade på en mer positiv inställning hos eleverna. Eleverna som arbetade utifrån EL kände större delaktighet och inflytande över sina studier. De var också mer nöjda med den variation i undervisningen EL erbjuder.

Diskussion

5.1 Kreativitet

Begreppet kreativitet verkar vara svårt att fånga in i en enkel definition. Eftersom kreativitet betyder så olika saker för människor kan det i sin tur ta olika uttryck i vardagen. Undersökningen visade att den gemensamma nämnare för en definition av kreativitet är att skapa. Samtidigt poängterades bredden av det i sig kan innebära. Alternativ som att generera idéer, tänka annorlunda, visa lyhördhet och kunna samarbeta lades fram. Enkelt uttryckt kanske man skulle kunna säga att kreativitet agerar som en huvudgruppering och allt annat blir subgrupper som kan ge förslag på vad kreativitet innebär. Det Tanggard (2011) lyfte fram i sin studie om varför det är viktigt med en definition av kreativitet inom skolans arbete, kan man då tänkas arbeta utifrån denna kategorisering. Istället för att försöka smälta av definitionen av kreativitet kan det istället vara mer fördelaktigt att acceptera och förmedla nyanserna i begreppet. Om kreativitet anses vara skapande i grunden och att mångfald är av nytta, så blir det mer rättvisande att ha en bredare definition i vad begreppet är. Kreativitet fyller också en social funktion i och med detta. Genom en definition som är mer omfattande kan fler åsikter komma till tals och ges utrymme utan att bedömas som felaktig. Lärarna menade också att kreativitet fungerar som ett socialt redskap vilket är intressant eftersom innovation (som i sig kan definieras som skapande av något nytt och värdefullt) ofta används för förbättring. Kreativitet och innovation har alltså en social funktion av att tillsammans kunna skapa samarbete, förbättring och underlätta social och miljömässig utveckling. Deltagarna i undersökningen lyfte också fram att kreativitet bör vara något som är roligt. Detta i sin tur kan agera som motivationshöjande i arbetet med eleverna. Skolan styrs utifrån de målsättningar och resurser som finns pga. läroplanen. Genom en bred och samtidigt individuell definition av vad kreativitet innebär kan man skapa en plattform för innovativt och kreativt arbete som inte kan styras lika hårt av de existerande ramarna.

Att arbeta kreativt inom skolan kan ibland uppfattas som problematisk i och med de restriktioner som hela tiden existerar som resurser, målsättningar och tidsbrist. Ibland vill man kunna arbeta mer kreativt – för att skapa en mer bestående kunskap hos sina elever men också för att höja motivationen.

Det som deltagarna i undersökningen lyfte fram mest i vad de anser som kreativt arbete är att inkludera mer praktiska moment i undervisningen. Dessa blir mest tydliga i de olika redovisningsformer skolan erbjuder eleverna. Man menar att olika skapande aspekter kan spegla det eleverna har lärt sig. Det finns en diskussion hos lärarna hur mer kreativa redovisningsformer kan användas inom teoretiska ämnen. Studien som genomfördes på skolan i Eskilstuna visade också att frekvensen av kreativa moment var anknuten till årskurserna. En fördel med mer kreativa processer och utförande i skolan är det som Simons & Hicks (2006) tog upp i sin studie; kreativt kan stå över de kulturella skillnader som finns och kan skapa större förståelse mellan individer. Genom kreativitet finns det alltså möjlighet till att bygga broar mellan individer, klasser, årskurser och kulturer.

Undersökningen poängterade också att man fortfarande har regler att efterfölja och målsättningar som måste uppfylla. På grund utav hur skolsystemet ser ut, kan inte varje skola självt helt bestämma hur den vill utöva sitt undervisningsuppdrag. Det måste alltid finnas

någon form av kvalitetssäkring och uppföljning. Samtidigt menade lärarna att deras undervisning inte kan vara för styrd eftersom det påverkar den kreativitet som finns hos eleverna. En del av det kreativa arbetet kan då bli ett moment av att arbeta kreativt inom de begränsningar som återfinns. Lärarna i undersökningen betonade redovisningsformerna som en stor del av det kreativa arbetet. Samtidigt blir frågan hur de ska bedömmas utifrån de kunskapsmål som redan är etablerade. Det som Diaz-Lefebvre (2006) la fram om MI/LFU och de fem bedömningkategorierna i att bedömma kunskap visar möjligheterna att förena kreativitet och måluppfyllnad på ett genomtänkt sätt.

5.2 Lärande

5.2.1 Motivation

Motivation hänger starkt samman med att känna lust och glädje. Det är tydligt att glädjen som ökar motivationen påverkar och ger ringar på vattnet i form av mer motivation. Ett intressant perspektiv är att då lärare och elever har roligt tillsammans i den lärande processen, då ökar samtidigt motivationen till att vilja lära sig mer. Man har kommit in i ett ”flow” av motivation och arbetsglädje.

I undersökningen svarade lärarna att de har upplevt en skillnad i motivationen i och med EL. Att eleverna först hade haft ett problem med arbetssättet eftersom de inte kunde förstå vad som efterfrågades rent kunskapsmässigt. När detta tydliggjordes steg elevernas motivation eftersom de nu kunde se och förstå vad de egentligen hade lärt sig. Detta är något som boken *Så tänds eldsjälar* (2007) tog upp – att genom ökad förståelse kan man öka motivationen. Om eleverna förstår hur och vad de har lärt sig, stärks deras motivation och deras insyn i vad deras undervisningen egentligen innebär. Elever måste kunna se saker i ett sammanhang för att öka förståelsen och därmed motivationen. Gardner (2006) talar om fenomenet då han menar att människan har ett inneboende behov av att syntetisera. Människan vill av naturen förstå helheten. Lärarna menade att ta sig över den tröskeln blir viktigt eftersom då man kommit över den kan man se en utveckling hos eleverna och hur de utför sina arbetsuppgifter.

Samtidigt som man pratar om vikten av variation och nytänkande i samband med EL, visade också undersökningen att det traditionella arbetssättet även hade ett flertal positiva sidor. Det traditionella arbetssättet visade också upp en trygghet för eleverna där det fanns en tydlighet av vad som efterfrågades av dem. Detta visade att även om vissa arbetsuppgifter kan ses som rutinmässiga och på så sätt uppfattas som mindre motivationgivande, är tryggheten av dessa stimulerande för motivationen för vissa elever. Om motivation ses utifrån de två komponenter som Kowalski & Westen (2009) tog upp dvs; vad vill jag göra och hur starkt känner jag inför det, visar undersökningen att elever kan och är motiverade av olika arbetssätt. Kärnan för vad som anses vara motiverande är dock i tydligheten av vad som efterfrågades av eleverna själva. Motivationen hos lärarna själva togs också upp i undersökningen och var många gånger förknippad med själva planeringen av olika arbetsuppgifter. Planering är framförallt inom skolan A och O. Det är inte konstigt att konsekvenserna omedelbart blir synliga då planeringen av arbetet inte får den tid det kräver. Brist på planering har också en indirekt inverkan på motivationsnivån då riktningen i arbetet blir otydligt. Detta skapar en

otydlighet hos lärarna själva, något som eleverna också märker av. Tydligheten i det man för och varför har en då en direkt koppling till motivationen hos både lärare och elever och att eftersträva en sådan stark tydlighet som möjligt i arbetet kan bli en nyckel till att öka till motivation.

5.2.2 Syn på lärandet i dagsläget.

Lärande är en livslång process, och man lär oavsett vad man ägnar sig åt. Det är lätt att fokusera lärandet till skolan som visserligen har en mycket viktig roll i utbildningssammanhang. Däremot spelar andra aspekter in i det livslånga lärandet. I vår kultur menar Gardner (2006) att vi bör vidga vår syn utöver våra traditionella utbildningsinstitutioner. Han menar att medmänniskor såsom föräldrar, kamrater och även media har en stor inverkan i den lärande processen.

Hur man ser och uppfattar eleverna är en viktig del i lärarnas arbete. I studien uppgav man att det är viktigt att se eleverna som de unika personer de är och bekräfta dem som individer. Enligt Backström-Wideskog (2008) är det viktigt att skapa en tillåtande atmosfär för eleverna där de blir bekräftade och uppfattar trygghet. Hon menar också att detta stärker den inre motivationen och ökar lusten till att lära. Detta är något som lärarna i undersökningen också lyfte fram; eleverna måste själva vilja lära sig för att kunna skapa egen kunskap. Genom en trygg undervisningsatmosfär där eleverna blir positivt bemötta kan man också skapa en arena för kreativitet. Om eleverna upplever trygghet kan de bli mer öppna till att testa nya sätt att arbeta och lära sig. Det kreativa arbetet måste också inkludera skillnaderna mellan olika individer och hur de tar in kunskap. Undersökningen visade på tankar om vilka kunskapar som kan uppfattas som relevanta för undervisningen. Man menade att eftersom alla lär sig genom olika sätt kan frågan ställas vilken kunskap som egentligen är viktig för eleverna att ta till sig. Enligt Backström-Wideskogs (2008) doktorsavhandling byggs lärande på relevans. Undersökningen på skolan visade på att lärarna måste förstå skillnaderna hos eleverna för att kunna skapa mervärde och mening i undervisningen.

Inläringen är en individuell process som det traditionella utbildningssystemet tagit allt för lite hänsyn till. Det finns en efterfrågan av förändringar inom skolan liksom att inläring bör vara av individuell karaktär. Lärandet bygger på det egna engagemanget och motivationen att lära. Av den anledningen bör man värna om det man hitintills arbetat fram och samtidigt blicka framåt i den efterlängta utvecklingen inom skolan.

5.3 Elevers kapacitet

Undersökningen understryker att genom arbetet med EL har eleverna kunnat visa sina egna sakkunskaper och intressen. Det eleverna behärskar har nu fått ett utrymme att lyftas fram. Lärarna uppgav att eleverna nu kan ta för sig, förstå sammanhang, bilda egen kunskap och ifrågasätta redan etablerade tankegångar. EL har enligt lärarna lyckats tydliggöra detta på ett sätt som det traditionella arbetssättet inom skolan inte gjorde. Med detta i åtanke blir Gardners (2006) idé av nya metoder inom utbildning ett sätt att skapa mervärde för individen och

samhället i stort. Lärarna betonade också att man lättare kunde notera elevernas enskilda förmågor och man lade märke till sådant man tidigare hade förbisett. Eleverna förmågor lyfts fram tydligare i samband med EL. Genom att lärarna bekräftar eleverna och vad de kan, finns det en uppmuntran att ta till vara all kapacitet som återfinns inom klassrummet. Enligt Gardner (2006) är de fem sätten att tänka (disciplinärt, syntetiserande, kreativt, respektfullt och etiskt) en stark förutsättning för att klara av de förutsättningar som framtidens globala samhälle kommer att ställa på individen. EL kan på så sätt vara ett instrument till att utveckla dessa förmågor.

Studien som genomfördes på skolan visade också att lärarna upplevde att alla elever har något att bidra med och som bör lyftas fram. De ansåg sig vara mer observanta i sitt arbete och att de nu kunde notera fler förmågor hos eleverna. Lärarna menade också på att eleverna själva får en större självkänedom genom EL och att de lär sig samarbeta och känna ansvar för sin undervisning. Detta kunde också uppfattas i den enkätundersökning som skolan själv genomfört hos sina elever. Resultaten därifrån pekade på att eleverna kände sig positiva till sitt inflytande över sin skolgång. Eleverna i undersökningen var också positiva till den variation av arbetssätt som skolan erbjuder. Backström-Wideskog (2008) menar att de aktiviteter som återfinns i skolan ska stödja elevernas utveckling av den egna identiteten. Skolans arbetssätt med matrisen där elevens förmågor preciseras kan då agera som ett hjälpmedel till just detta.

Lärarna uppgav dessutom att man ville arbeta än mer i projektform och även låta näringslivet få en mer prominent roll inom skolan. Samtidigt upplevde de dock att skolans organisation i sig inte skapat det utrymme för att kunna genomföra detta. Detta kan skapa en klyfta mellan skola och näringsliv, något som Leffler (2009) tar upp i sin artikel. Enligt henne finns det utomstående instanser som visar intresse för skolans utveckling eftersom de anser att den nuvarande processen inte överensstämmer med de behov som finns.

5.4 Slutsatser

Inom skolan är det nya arbetssättet relativt inarbetat. Det ses en lustfylld glädje hos lärare som dessutom har visioner om hur skolan på detta sätt kan fortsätta att utvecklas. Samtidigt som de kan blicka framåt kan de även se bakåt för att utvärdera och utveckla deras egna praktiska arbete ytterligare. Synen på kreativitet tycks ha förändrats på så sätt att den observeras mer. Elevernas egna förmågor har blivit tydligare för lärarna och de arbetar med att stärka och utveckla dessa hos eleverna. Detta har bidragit till att arbetsmetoderna har blivit mer kreativa med olika presentations möjligheter i redovisningen. Eleverna uppmuntras att skapa egen kunskap och förstå sammanhang. Arbetssättet med EL har också behövt en inarbetningsfas då alla elever inte haft lika lätt att ta till sig de nya metoderna. Det finns en större tydlighet och förståelse av vad kreativitet kan innebära för lärandet både för personal och också elever. Detta har skapat en större motivation hos den enskilde eleven att ta större ansvar för sitt lärande. Det finns en medvetenhet och även en stolthet över de egna och gemensamma arbetsinsatserna. Dock finns det en tendens till oro angående resurser i form av tid, ekonomi och material. Särskilt tidsaspekten är vikt eftersom EL kräver mycket gemensam planering

vilket inte alltid är lätt att få tillstånd. Detta i sin tur skulle kunna hindra/hämma arbetet och i värsta fall skada den positiva utveckling de befinner sig i. En annan eventuell hämmande faktor är de yttre krav som läroplanen ställer på undervisningen. Eftersom skolan arbetar utifrån att uppnå vissa målsättningar skapas det ramar som kan upplevas hämmande i den kreativa processen. För att stödja den kreativa utveckling som pågår bör man värna om lärarna vilka fungerar som det viktigaste navet i denna innovativa utveckling. Lärarna är tydliga och eniga i sina uppfattningar både angående de positiva och negativa aspekterna. För att behålla den strävan och motivation till utveckling är det av vikt att bekräfta lärarna och deras viktiga roll. Därför är det viktigt att se de brister som finns och åtgärda dem.

Innovationsbidrag

Eftersom skolan redan är i en innovationsfas gäller vårt bidrag den fortsatta utvecklingen. Skolans lärare har poängterat vikten av att ”få in världen utanför”, skolan bör inte vara en isolerad enhet. Näringslivet i sin tur har länge poängterat vikten av skolans utveckling och har som nämnts i teoriavsnittet velat ta över ansvaret för skolan. Med detta i åtanke kommer bidraget att spegla dessa önskemål/behov. Lärarna har också varit eniga om den brist på resurser som för framtida utveckling kan vara ett hot.

6.1 Innovation på två nivåer

Att göra stora förändringar inom skolvärlden är en långsam process som rör många olika nivåer i samhället. Skolan ser ut på nästan samma sätt idag som den gjort under de senaste decennierna. Den tekniska utvecklingen har gått framåt och införlivats i skolan (till viss del) och de nya teoretiska disciplinerna lärs också ut. Men själva arbetssättet inom skolan följer ett traditionellt tillvägagångssätt. Skolan idag brottas med bl.a omotiverade elever (och lärare) och resultat som lämnar mycket att önska. Det finns ett behov av förändring inom skolans värld.

Innovationsbidraget rör den skola där undersökningen genomförts och baseras utifrån det arbetssätt de arbetar utifrån (EL). Syftet med bidraget är dock att det ska kunna implementeras och utvecklas även på andra skolor runt om i Sverige och senare bli en norm för skolväsendet.

Innovationsbidraget som presenteras kommer förhoppningsvist fungera som innovation på två plan: både som produkt och som paradigm. Produkt innovation eftersom bidraget ämnar förändra och förbättra en redan etablerad tjänst såsom lärarrollen och undervisning. Beroende på vilket perspektiv man har kan förändringen antingen ses som ett sätt att göra något bättre eller också som att man förkastar det gamla och ersätter med något nytt. Bidraget hoppas också kunna agera som en paradigm innovation eftersom den genom den förändring som görs även vill förändra den mentala bild av vad skola och undervisning egentligen är. Tanken med detta är att man genom handlingar ska påverka tanke som i sin tur ska kunna leda till fler förändringar vilka också bör ske på en högre nivå.

Innovationsbidraget påverkar också både system och komponentsnivå. Genom att införa nya och förhoppningsvist bättre komponenter i skolutformning, kommer systemet att behöva genomgå förändringar. Dessa förändringar kommer sedan att kräva ytterligare komponents innovationer för att förbli hållbar i framtiden. Tanken är att delarna påverkar varandra och påskyndar varandras evolution i ett kretslopp.

6.2 Innovationsbidrag 1

I Medicieffekten skriver Johansson:

”Peters café ligger på en bergssida i hamnstaden Horta på en av öarna i Arizona, mitt i Atlanten. När färgglada målningar av segelbåtar och flaggor kantar pirerna-hundratals konstverk gjorda av besökare från jordens alla hörn...Första gången jag var där insåg jag att det lugna kaféet faktiskt dolde ett kaotiskt universum. Kaféet var sprängfyllt av idéer

och synpunkter från världens alla hörn och idéerna stötte ihop, krockade och blandades med varandra...Gästerna är delaktiga i något som i det närmaste verkar vara en slumpmässig kombination av olika idéer. Ett samtal leder till nästa och det är svårt att gissa sig till vad för slags ide som ska dyka upp härnäst. Peters Café är en förbindelsepunkt i världen, en av de mest extrema jag sett...Det finns en plats till som är precis som Peter's café, men den ligger inte i Azorerna. Den finns i våra hjärnor”.

(s. 15-16)

Som vi tidigare talat om har den mänskliga hjärnan en enorm potential. Kreativitet är ett begrepp som efterfrågas stort i vår värld. Barn är av naturen fantastiskt kreativa. Barnen är därför en enorm resurs och de har kapacitet att förvärva den naturliga kapacitet de har. För att de ska behålla sin kreativitet krävs att vi gör radikala förändringar i vår syn på lärandet. Kreativitet och innovativa tankar är värdefulla nycklar inför framtiden. Å andra sidan behöver den mänskliga hjärnan kognitiva organiserade strukturer för att fungera optimalt. Innovation och kreativitet gynnas också av korsningar av olika slag. Inom skolan finns en enorm kapacitet som bör tas till vara. Det entreprenöriella lärandet medför en ny typ av pedagogik som till stor del skapar en medvetenhet i lärandet hos eleverna. I skolans värld finns våra framtida resurser och vi har allt att vinna på att skapa en gynnsam kreativ miljö.

Undersökningens resultat pekar på att det finns behov gällande resurser för lärarna. Det finns ett stort engagemang och motivation hos både lärare och elever i den nya pedagogiken. Lärarna utgör en stor resurs i det entreprenöriella lärandet som inspiratörer och ledare. Den resursen behöver tas till vara för att i framtiden kunna generera de förändringar som krävs och framförallt för att upprätthålla dem.

Tankarna går då bland annat till de skärningspunkter Medici-effekten talar om. Även Howard Gardners syn på personlighetstyper kan vara till stor fördel att använda inom skolan.

6.2.1 Medici-effekten inom skolan

Då möten sker där kulturer, områden eller discipliner krockar med varandra ges tillfällen till innovativa och kreativa flöden. Fler aktörer kan med fördel samarbeta inom skolan och med dess utveckling. Näringslivet medverkar redan delvis men de kan uppmuntras till ett större engagemang. Högskolestudenter inom flera högskoleprogram skulle kunna vara en del i det nya sättet att arbeta och fungera som resurs. Framförallt Innovationsstudenter skulle kunna bidra med att engagera sig i skolan under perioder. Dessa perioder skulle då gynna lärarna då de får mer resurser. I det systemet skulle man få en win-win-effekt då båda parter gynnas av samarbetet. Det skulle bidra med att studenter möter elever i projekt vilket skulle motivera MDH:s studenter att medverka tillsammans med elever och näringslivet. Tillsammans kan man aktivt arbeta för att skapa arbetsmöjligheter i skärningspunkter. Innovations studenter har kunskaper om innovativa processer och kreativitet. Utbildningen erbjuder däremot ingen praktisk del för lärandet. Med denna nya aktör inom skolan erbjuds resurser i form av inspiration, ny kunskap, innovativa idéer till projekt mm. Dessutom kan en avlastning äga rum tidmässigt då en resurs tillkommer.

6.2.2 Tid för reflektion ger fortsatt innovation

Modellen *Cycle of experiential learning* av Kolb representerar fortsättningen på det första innovativa bidraget. I undersökningen framgick det att lärarnas behov av resurser. Utifrån modellen ser vi hur deras beskrivning av arbetssituationen speglar tre av de fyra fälten. Det finns tid att ”göra”, ”känna” och tänka vilka även den tillgodoses i deras arbete. Däremot tillgodoses inte den reflekterande biten. Innovationsbidraget med studenterna som en resurs ska frigöra tid åt lärarna. Den tiden bör de ägna sig åt reflekterande arbete som tex. dokumentation i form av en projektdagbok. Förhoppningen är att projektdagboken eller liknande blir en grund till framtida utvecklings möjligheter hos lärarna och den innovationsfas de befinner sig i kommer att fortgå. Dokumentation bör göras individuellt och i arbetslagen för bästa möjliga innovationsmöjligheter.

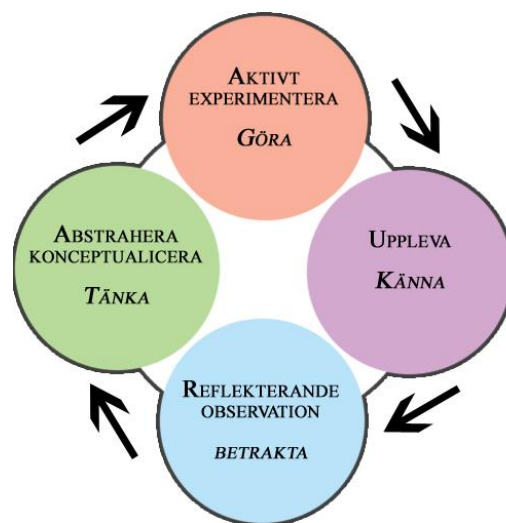

Fig. Författarnas egen illustration av Kolbs "Cycle of experiential learning"

6.3 Innovations bidrag 2: Gardner och skolan

Den nya pedagogiken behöver inte utesluta den traditionella undervisningen utan bör snarare komplettera varandra. Howard Gardners tankar om multipla intelligenser kan vara ett verktyg för att hitta elevers unika personlighet. Utifrån den personlighetstyp varje elev är kan man synliggöra starka sidor ytterligare. Undersökningens resultat visar att motivationen till lärande ökar efter positiv feed-back och mer eget ansvar över sitt lärande. Det skulle tillföra mer bekräftelse i samband med Howard Gardners åsikter och ge ännu mer självkänedom. Att individer hela tiden utvecklas och förändras. Det får inte ligga i en värdering i själva bedömningen av en elevs MI (Multipel Intelligens). Poängen med redskapet är att det ska vara en komplettering till de skriftliga omdömen som finns i nuläget (betyg). MI bedömningen fungerar som en karta över den spelplan där eleven bäst kan ta tillvara de kunskaper som skolan lär ut.

6.4 Sammanfattning innovationsbidrag

Innovationsbidraget består således av två delmoment som kompletterar den befintliga undervisningen:

- Tillföra en kunskapsresurs till grundskolan via högskola/universitets studenter. Skapa ett utbyte av kunskap/tid (grundskolan) – arbetslivserfarenhet (studenter)
- Utformning av ett verktyg där Multipla Intelligenser kan mätas.

För att öka tryggheten ännu mer bör den nya pedagogiken börja läras ut redan i 6-årsverksamheten. På så sätt blir sättet att tänka om kunskap, kreativitet och lärande en naturlig del i den lärande processen. Med en medvetenhet angående personlighetstyperna kan grupperingar utgå ifrån dessa. De mest lyckade grupperingar utifrån kreativitetsperspektiv utgår ifrån de krockar Medici-effekten talar om.

6.5 Förslag på vidare forskning

Vidare forskning bör beröra huruvida elever kan involveras ytterligare i innovationsprocesser inom skolan även i tidig ålder. Detta för att utvecklingen av skolan ska kunna stå sig i ett alltmer globalt och kommunikativt samhälle som eleverna växer upp i.

En ytterligare forskningspunkt borde vara att se hur barns psykologiska utveckling tar sig uttryck i det nya arbetssättet och hur multipla intelligenser kan komma att utvecklas vidare.

Referenser

- Backström-Widjeskog, B. (2008) Vad är pedagogiskt entreprenörskap? Du kan om du vill – lärares tankar om fostran till företagsamhet. *Kritisk Utbildningstidskrift nr 132 (4/2008)*, 66-73
- Bessant, J & Tidd, J. (2007) *Innovation and entrepreneurship*. England: John Wiley & Sons, Ltd
- Davies, T. 2006, "Creative Teaching and Learning in Europe: Promoting a New Paradigm", *Curriculum Journal*, vol. 17, no. 1, pp. 37-57.
- Diaz-Lefebvre, R. 2006, "Learning for Understanding: A Faculty-Driven Paradigm Shift in Learning, Imaginative Teaching, and Creative Assessment", *Community College Journal of Research & Practice*, vol. 30, no. 2, pp. 135-137.
- Gardner, H. (2007) *Five minds for the future*. MA, Boston: Harvard Business School Press
- Johansson, F. (2005) *Medicieffekten*. MA, Boston: Harvard Business School Press
- Kowalski, R & Westen, D. (2009) *Psychology 5E*. USA, John Wiley & Sons, Inc
- Leffler, E. (2009) Entreprenörskap i skolan: Företagande eller företagsamma elever? *Locus*, 2/09, 20- 31.
- NUTEK (2007) *Så tänds eldsjälar – en introduktion till entreprenöriellt lärande*. Vällingby: Elanders
- Odlarskolans enkät undersökning (2010)
- Robèrt, K-H. (2008) Hållbar utveckling kräver nytänkande. *Kritisk Utbildningstidskrift nr 132 (4/2008)*, 32-43
- Robinson, K. (2011) *Out of our minds: learning to be creative*. (2:a upplagan) Capstone Publishing

Robinson, K. (2006) *School kills creativity*. Tillgänglig på Internet http://www.ted.com/talks/ken_robinson_says_schools_kill_creativity.html (hämtad 120103)

Rosenfeld, M. 2011, "Jump Patterns: Percussive Dance and the Path to Math", *Teaching Artist Journal*, vol. 9, no. 2, pp. 78-89.

Simons, H. & Hicks, J. 2006, "Opening Doors: Using the Creative Arts in Learning and Teaching", *Arts and Humanities in Higher Education: An International Journal of Theory, Research and Practice*, vol. 5, no. 1, pp. 77-90.

Tanggaard, L. 2011, "Stories about Creative Teaching and Productive Learning", *European Journal of Teacher Education*, vol. 34, no. 2, pp. 219-232.

Waldenström, K. (2006) *ARIA arbetsinnehållsanalys. En metod för att bestämma arbetets innehåll, hinder och möjligheter ur ett externt perspektiv*. Arbets- och miljömedicin, Centrum för folkhälsa, Stockholms läns landsting

Wedin, L & Sandell, R. (1995) *Psykologiska undersökningsmetoder – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB